



ประสบการณ์การดูแลตนเองของกลุ่มวัยรุ่นผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์
ที่ได้รับยาต้านไวรัส

โดย

ทองดารีณี เมียสพรม

เลขทะเบียน.....	10037410
วันที่ลงทะเบียน.....	17 ส.ค. 56
เลขเรียกหนังสือ.....	วพ.

พ 261 ป
2556
ธ. 1

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2555
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณนาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์การดูแลตนเองของวัยรุ่นผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ที่ได้รับยาต้านไวรัสในโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่งในจังหวัดสุรินทร์ คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เจาะจง จำนวน 11 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2554 ถึงเดือนธันวาคม 2555 โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยผู้ให้ข้อมูลและอาจารย์ที่ปรึกษา ผลการวิจัยพบว่าประสบการณ์การดูแลตนเองของวัยรุ่นผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ที่ได้รับยาต้านไวรัสประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก คือ การรับรู้ความหมายของการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ เส้นทางการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ พฤติกรรมการดูแลตัวเอง และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเอง ดังนี้

การรับรู้ต่อความหมายของการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ มี 2 ด้าน คือ ด้านลบ ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าเป็นโรคเอดส์เป็นโรคติดต่อ ภูมิคุ้มกันต่ำ เป็นโรคเรื้อรัง เป็นแล้วต้องตาย ในขณะที่เดียวกันมีผู้ให้ข้อมูลรับรู้ในด้านบวกว่าโรคเอดส์ทำให้ตนเข้มแข็งมีความรับผิดชอบ比别人 และคุณภาพของตนเหมือนคนปกติธรรมดา เส้นทางการติดเชื้อเอชไอวีพบ 2 เส้นทาง คือ จากแม่สู่ลูกและทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งวัยรุ่นติดเชื้อเอชไอวีจากแม่สู่ลูกยอมรับการเจ็บป่วยง่ายกว่าวัยรุ่นติดเชื้อเอชไอวีทางเพศสัมพันธ์ และการดูแลตัวเองขณะเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ที่ได้รับยาต้านไวรัสประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ 1) การดูแลตนเองเหมือนคนทั่วไป ได้แก่ การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย และการดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคลและสิ่งแวดล้อม 2) การดูแลตนเองขณะอยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี ได้แก่ อยากรู้อย่างใกล้ชิดต้องกินยาต่อเนื่อง จะเปิดเผยหรือปกปิดก็ต้องอยู่ในสังคมได้ สร้างสุขภาวะที่ดีด้วยการทำตนให้แข็งแรงอยู่เสมอ และถึงจะติดเชื้อก็มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสังคม โดยสิ่งที่เกี่ยวข้องต่อการดูแลตนเอง ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับโรคและยา การรับรู้ภาวะสุขภาพ และพัฒนาการวัยรุ่น

ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการรับรู้ความหมายของโรคเอดส์และการดูแลตนเองของวัยรุ่นผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ที่ได้รับยาต้านไวรัส รวมทั้งสิ่งที่มีผลต่อการดูแลตนเอง ทำให้เข้าใจวัยรุ่นที่ติดเชื้อเอชไอวีซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่นำไปใช้ในการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการดูแลตนเองและรับประทานยาต้านไวรัสอย่างต่อเนื่องของวัยรุ่นผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ที่ได้รับยาต้านไวรัสต่อไป

Abstract

This qualitative descriptive research aimed at exploring the self-care experiences of adolescents living with HIV/AIDS and receiving antiretroviral drugs at a public hospital in Surin Province in Thailand. Eleven informants were selected by purposive sampling. Data were collected from June 2011 to December 2012 by using in-depth interviews. Content analysis was adopted to analyze the data.

The results showed that the self-care experiences of the adolescents living with HIV/AIDS and receiving antiretroviral drugs comprised three major themes. First was that the perception of the meaning of infection with HIV/AIDS comprised two perspectives: the negative perspective of having an infectious disease, having lower immunity, resulting from karma, and being incurable and going to die. At the same time there is the recognition of a positive perspective as being hardy and having a higher responsibility than others, and appearing like normal people. Second, HIV/AIDS is transmitted in two ways: from mother to child and through sexual intercourse, and HIV/AIDS transmitted from mother to child was accepted and revealed more easily than with those infected later. Third, the self-care behaviors of adolescents living with HIV/AIDS receiving antiretroviral drugs comprised two behaviors: 1) general self-care similar to that of a normal person, including dietary intake, exercise, and maintaining cleanliness of personal hygiene and the environment; 2) self-care while living with HIV, including the fact that all adolescents living with HIV/AIDS and receiving antiretroviral drugs want to survive so they must take antiretroviral drugs continuously; that whether they want to hide or reveal their illness, they must be able to live in the community; that they should maintain good health by making themselves strong; and that they should be responsible to the society by preventing the spread of infection to others. The factors related to the self-care behaviors were awareness about the disease and treatment, perceived health status, and youth development.

The results of this study showed that understanding the meaning of HIV/AIDS, self-care behaviors, and knowing about the affects of self-care behaviors from the perspective of adolescents living with HIV/AIDS receiving antiretroviral drugs were able to develop nursing practices for promoting self-care and to assist adolescents in taking antiretroviral drugs continuously.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับแรงบันดาลใจจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรียกมล รัชกุล ซึ่งได้จุดประกายแนวทางการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ และสำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรียกมล รัชกุล และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงผกา คงวัฒนานนท์ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการเสนอแนะ ให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็น ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความรัก ความห่วงใย และคอยดูแลเอาใจใส่ตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจอย่างยิ่งในความเมตตากรุณาที่ได้รับ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนุช ห่านิรติศัย ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ยิ่งเพื่อปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉริยา ปทุมวัน ที่ได้กรุณาให้ความรู้และเสนอแนะ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนถูกต้องมากยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์อันมีค่าอนันต์แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ทุกท่านของโรงพยาบาลที่เลือกศึกษา ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ที่ท่านได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก และคอยดูแลช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลจนเสร็จสิ้น ขอขอบพระคุณวิทยากรผู้ติดต่อเชื้อเอชไอวี/โรคเอดส์ในการศึกษาวิจัยทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลที่เป็ประโยชน์และมีคุณค่า ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และอาจารย์ทุกท่านในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ ที่ได้เมตตากรุณาให้การสนับสนุนในทุกด้าน และขอขอบพระคุณพี่ๆ น้องๆ เพื่อนกัลยาณมิตรทั้งร่วมสถาบันและต่างสถาบันทุกท่าน ที่ได้ร่วมสร้างประสบการณ์ที่ดีด้วยกัน หากปราศจากท่านเหล่านี้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่สามารถสำเร็จลุล่วงได้

ท้ายสุดนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา และขอขอบพระคุณครอบครัว ที่ได้ให้ความรัก ความห่วงใย คำปรึกษา และกำลังใจ อันเป็นพลังสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คุณประโยชน์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์อันมีคุณค่าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บุพการี คณาจารย์ วิทยุณผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ไม่สามารถระบุนามได้ทั้งหมด

ทองดารีณี เมียสพรม
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2555

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	(1)
บทคัดย่อ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(4)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญภาพประกอบ	(10)
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	7
คำถามการวิจัย	7
ขอบเขตการวิจัย	7
นิยามศัพท์	8
2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
วัยรุ่นที่ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์	10
ความหมายของวัยรุ่น	10
พัฒนาการของวัยรุ่นกับการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์	11
สาเหตุของการติดเชื้อเอชไอวีในวัยรุ่น	14

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า	
2	วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)	
	ผลกระทบต่อวัยรุ่นจากการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์	15
	หลักการวิจัย การแบ่งความรุนแรงของอาการ และแนวทางการรักษา ด้วยยาต้านไวรัสในวัยรุ่นติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์	18
	การดูแลตนเองของวัยรุ่นที่ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์	35
	รูปแบบการดูแลตนเองของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ที่ได้รับยาต้านไวรัส	35
	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดูแลตนเองของวัยรุ่น	46
	แนวคิด กรอบการวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาประสบการณ์การดูแลตนเองของ วัยรุ่นผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ที่ได้รับยาต้านไวรัส	48
3	วิธีการดำเนินวิจัย	53
	รูปแบบการวิจัย	53
	ประชากรและผู้ให้ข้อมูล	53
	พื้นที่ในการเก็บข้อมูล	60
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
	การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล	69
	การตรวจสอบคุณภาพของงานวิจัย	70
	การวิเคราะห์ข้อมูล	73
4	ผลการวิจัยและการอภิปรายผล	76
	ผลการวิจัย	76
	การอภิปรายผล	104

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	110
สรุปผลการวิจัย	110
ผลการวิจัย	111
ข้อจำกัดของงานวิจัย	116
ข้อเสนอแนะ	116
รายการอ้างอิง	118
ภาคผนวก	
ก เอกสารชี้แจงและใบยินยอมของอาสาสมัครในการเข้าร่วมโครงการวิจัย	130
ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	136
ค ประวัติส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล	140
ง หนังสือรับรองการผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	148
จ หนังสือรับรองการผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย โรงพยาบาลที่เลือกศึกษา	150
ประวัติผู้วิจัย	152